

космічної станції в певний момент проходить сигнал, невідьзвідки явлений промінь падає на *кристал* і включає програму розвитку високоорганізованої живої матерії. Вона ж витворюється в істоту з неймовірними фізичними й розумовими здібностями. Істота вступає з людьми в дружній контакт, сприяє їм у галактичній місії. Та коли астронавт цікавиться в цього всемогутнього створіння, чи відоме йому почуття тривоги, у відповідь чує: «Мені було невимовно лячно, доки я перебував у кристалі». Пекельний жаж – не віднайти себе! А за всієї *програмованості* втілення будь-чого, жодних гарантій буття не існує, все-світ тобі нічим не заборгував і є незворушно байдужим, як завжди. І якщо ти замірився повернути його увагу до своїх прагнень, воля до здійснення має походити від людини. Бо інакше й надалі перебуватимеш у «кристалі» – до особливого променя.

Та чинне й інше. За нагоди і настрою – зробіть експеримент, запитайте гарних знайомих: хотіли б вони *назавжди* помінятися *своїм* буттям з кимсь надуспішним, родовитим, щасливим? Хоч з принцом Монако, шейхом Бахрейну! Гарантую – відмовляться. Пояснення просте. Людина себе влаштує. Вона собі співмірна. І як би сильно не прагнула кращого життя, як би люто не зневажала умови чинного існування, *свого* вона ніколи не віддасть, бо навіть зятим самогризам з собою зручно. Собі людина довіряє безмежно. І повністю – лише собі. Та, зрештою, й власним буттям поділитися ні з ким не може. А ось ствердити *авторство* своєї долі – може, стати *обраною* – без заперечень (якщо ти справді сильний і свідомий мети). Бо йдеться не про надлюдину Ніцше, а про вивищення власного «Я», творення кращої версії себе. Цими сенсами й пройняті сценічні образи Анжеліки Савченко, що є таємними *відозвами* акторки до сучасників. А тому її Анна з «Украденого щастя» – перш за все, втілення недосяжності для глуму і впливів односельців – сумнівних носіїв морального чуття, Килина – незалежна й вітальна, до якої зась підходить зі святенницькими мірками поведінки, королева Єлизавета – приклад існування в умовах тиску життєвих обставин, що мали б розчавити особу, а стають основою стратегії долання, Патріція Хольман – вияв гідності на порозі небуття, що вимагає непересічної сили. Уточню: спосіб сценічного трактування образів Анжеліки Савченко визначає *вектор* спрямування природи і волі її героїнь, та жодним чином – не їхню моральну *оцінку*. Такий підхід – зразок чистого художнього побутування в професії, за якого акторка тримає перед природою свічадо, категорично уникаючи власних приписів і повчань. І цього більше, ніж достатньо. Людська сила – не вичерпна характеристика особи, та без неї всі розмови про людський дух – лише по-рожній звук.

Така природа її обдарування: хто в змозі – почує. А як митець Анжеліка Савченко перебуває нині в стадії *імаго*. В природі це, зокрема, етап, коли остаточно сформовані *крила*. Тож внутрішній поклик у неї – політ!

Людмила Загорська:

«Театр нині більше працює для людей як психологічна підтримка»

Людмила Загорська (н. 1973 р.) – українська акторка театру і кіно. Народилася у Вінниці. Закінчила КДІТМ ім. І. Карпенка-Карого (курс Юрія Мажуги). З 1999 року – акторка Київського театру юного глядача на Липках. Ролі: Марійка у «Ночі на полонині» Олександра Олеся, Магда Петерс у «Камері-обскури» за романом Володимира Набокова, Графиня у «Шаленому дні, або Одруженні Фігаро» Бомарше, Маша у «Чайці» Чехова, Ганна у «Меланхолійному вальсі» за новелою Ольги Кобилянської, Чівлі в «Ідеальному чоловікові» Оскара Вайлда, Джулія у виставі «Позичте тенора» Людвіга Кена, місіс Отіс у «Привиді замку Кентервіль» Оскара Вайлда, Марісабель у виставі «Жінки – дивовижні створіння» за п'єсою Андрія Курейчика «Обережно – жінки» та ін. Грає також у Київському театрі «Сузір'я». Знялася у понад 30 серіалах та фільмах, серед яких: детектив «Полювання за тінню» Костянтина Шафоренка (Світлана; 2005), воєнна драма «Вчора закінчилася війна» Володимира Балкашинова (Оксана Сараніна; 2010), кримінальний детектив «Німа» Тараса Дударя (психолог Надія; 2019), «Серце матері» Олександра Ітигілова (Людмила; 2018), «Продається будинок із собакою» Тараса Дударя (Маруся; 2020), «Провідниця» Сергія Сотниченка і Тараса Дударя (Ольга; 2017), «Століття Якова» Бати Недича (Зося; 2017), «Тато – Ден» Христини Сиволап, Ірини Громозди (Даша; 2017), «Генделик» Тараса Дударя (дружина; 2020) та ін.

Розмовляла Вікторія Котенок

– Пані Людмילו, недавно побачила анонс фільму «Крашанка», в якому ви знімалися. Розкажіть, будь ласка, про що цей фільм.
– Справа у тому, що мій чоловік Тарас Дудар – кінорежи-

Станіслав Боклан і Людмила Загорська на зйомках фільму «Крашанка». Режисер Тарас Дудар. Україна, 2024.

сер, і це я втягнула його в кіноіндустрію (усміхається). Він довгий час працював на телебаченні, але я почала смикати його у кіно. Тарас сумнівався, казав, що документаліст, не вміє працювати з акторами. Але я пообіцяла, що допоможу, розкажу, підкажу, і все буде добре. І коли йому запропонували зняти перший серіал, я була поруч. Я і сама в це діло трохи втягнулася. Майже кожен сценарій ми переробляємо, удосконалюємо, не пишучи себе в титрах. Бо хочемо, щоб історія була цікава як нам, так і глядачу.

– Над «Крашанкою» ви теж працювали разом?

– Так. Ми довго сиділи без роботи після початку повномасштабного вторгнення, поки не надійшла пропозиція від «Мамас-продакшн», з якими ми не раз співпрацювали. Вони сказали, що у них є заявка на «Крашанку», написана на одному аркуші паперу. Ідея нам сподобалася. Сценарій писали протягом двох місяців разом зі сценаристами Юрієм Мікуленком і Дмитром Григоренком. І з короткої фабули про те, що один дід у селі майструє ракету, щоб вбити Путіна, вийшла ціла історія про його сім'ю.

– У старого є діти?

– Так, але вони після Революції Гідності пересварилися і не спілкувалися. А це раптом вирішили на Великдень приїхати до старого батька. У нього дві доньки і син. Колись він їх вигнав з дому, і оце вони вперше за 10 років вирішили провідати його. Коли ми закінчили сценарій, продюсери його схвалили і вирішили шукати спонсорів на зйомки. З різних джерел назбирали невелику суму. І фільм ми зняли за 10 днів. Нас все підганяло: і мало грошей на зйомки, і погодні умови – за сценарієм весна, Великдень, а ми взялися за роботу в кінці вересня. Головну роль грає Станіслав Боклан.

– Яку роль ви граєте?

– Звісно, я хотіла зіграти одну з доньок. Але бачила в старшій іншу дуже хорошу акторку, тому запропонувала Олесю Жураківську. А на молодшу я вже за віком не підходжу. Та, оскільки я багато душі вклала у цей фільм, то хотілося бути хоч якось причетною до нього. Тож я граю Вальку-поштарку. В сценарії роль була більшою, але на зйомках, через брак часу, довелося вирізати деякі сцени. А потім ще вирізали мої сцени під час монтажу.

Це кіно для нас є важливим. Ми поставили собі складну задачу: зняти під час війни фільм про війну. У нас там і повітряні тривоги, і ракети, і люди, які йдуть чи повертаються з фронту. Але при цьому ми прагнули зробити цю історію легкою і оптимістичною, яка дарує віру в людей, у нашу перемогу. І, як сім'я у фільмі згуртувалася, так і наш народ згуртується задля головної мети. Сподіваюся, глядачам сподобається кіно, адже там є моменти, де можна і посміятися, і поплакати. Прокат має початися за тиждень до Великодня.

– У вас дуже цікава і об'ємна роль вийшла у фільмі «Століття Якова». Чи читали ви роман Володимира Лиса перед зйомками?

– Звісно! Якби я не прочитала роман, я би не змогла зіграти цю роль. Коли я прочитала сценарій перед пробами, не зовсім зрозуміла: хто ця героїня, яка вона за характером і поведінкою. Перепитала, за яким твором написаний сценарій, знайшла книжку і почала читати. Роман дуже сподобався, і я розібралася, яку саме жінку треба грати. Чомусь була впевнена, що мене не візьмуть на цю роль, бо історія моєї героїні починається, коли їй 20 років, і закінчується, коли вже за 40. Мені вже на той час було 40. Коли мене все ж таки затвердили, я була більш ніж здивована. Окрім того, першими затвердили лише двох акторів – мене і Стаса Боклана. Я ще два місяці їздила на проби, поки підбрали актора на молодого Якова. Це було виснажливо, а також хвилююче, бо щоразу переживала, що мене таки знімуть з цієї ролі. Десь 10 акторів пробували на роль Якова...

– Поки не з'явився Роман Луцький.

– Так, його знайшли за тиждень до початку зйомок. Ми з ним одразу знайшли спільну мову. Зйомки, звісно, були дуже важкі: 100 років життя однієї людини ми знімали десь за 20 знімальних днів. Бувало, що вночі я спала лише 2-3 години. Це було нервово і, здається, не було жодної зміни, щоб я не плакала. А все через те, що мені сподобалася роль та історія, але я бачила, що не вистачає часу зняти так, як це мало би бути. Не було часу навіть на другий дубль, на репетицію.

Через один епізод я навіть посварилася з режисером. Бо знімали хвилюючу сцену, коли селян заживо хочуть спалити в церкві, а мені при цьому було сказано стояти на місці. Це суперечило моему внутрішньому стану, хотілося кидатися до цієї церкви і рятувати людей. Але сідало сонце, і треба було встигнути зняти сцену, тому було не до мене. Та коли почали знімати, я зробила все одно по-своєму: кинулася до церкви, почала відривати дошки, щоб витягнути звідти людей. Зрештою, ця сцена увійшла у фільм.

А ще ми ці 100 років знімали в грудні, тож дивним є те, що у фільмі немає ні літа, ні весни, ні осені. Це теж мене турбувало. Я людина емоційна, а ще максималістка. Розумію,

що ідеалу не буває, але ми маємо хоча би прагнути до нього. Матеріал надихав, хотілося цю історію гарно показати, але спершу здавалося, що у нас виходить якась халтура.

– А яка була реакція після прем'єри?

– На моє здивування, все вийшло добре. Багато людей телефонували, дякували за фільм. Захоплювалися моєю героїнею, говорили чимало компліментів. Після прем'єри я себе відчула навіть зіркою на хвилину (*усміхається*). Наступного дня люди почали впізнавати на вулиці. Але найдорожчий відгук був від автора роману. Читала інтерв'ю з Володимиром Лисом, який сказав, що йому сподобалися виконавці ролей старого Якова і Зосі. Я була така щаслива... Ця робота для мене дуже дорога, бо я чимало в неї емоцій вклала і отримала потужний зворотній відгук від людей.

– Кажете, ви максималістка. Це допомагає чи перешкоджає вам у роботі?

– Плюс у тому, що я, незважаючи на всі обставини, намагаюся зробити максимальне з можливого. Це, я вважаю, добре. Мінус – коли це не вдається, я потерпаю, емоційно сприймаю, засмучуюся. Це заважає мені трішки. З віком, звісно, я дещо навчилася це урівноважувати. Заспокоювати фразами: «Ти зробила що могла, більше ти не можеш, тож немає сенсу себе накручувати і переживати». Часом вдається себе втішити, іноді – ні. Коли я ще навчалася в інституті, наш викладач з акторської майстерності Олександр Булига сказав на четвертому курсі: «Люся – дуже стабільна акторка: вона може зробити або добре, або дуже добре».

– Читала, що навчалися ви у Юрія Мажуги?

– Так, це наш майстер курсу. Але з нами працювали з майстерності актора ще два викладачі – Валентин Васильович Щоголев і Олександр Олексійович Булига. От вони з нами і няньчилися. Олександр Олексійович, вже покійний, був прекрасним викладачем, навчив нас головним азам, якими має володіти актор: оцінка, завдання, надзавдання тощо. Він казав: «Вам може пощастити з режисером, а може не пощастити. Тому моє завдання – вас навчити працювати так, щоб ви могли самостійно вибудувати собі роль». Коли почала зніматися в серіалах, це вміння мені дуже допомогло. Щастя, коли тобі трапляється режисер, який щось скаже, підкаже. Але, коли такого немає, я сама справляюся з вибудовуванням лінії свого персонажа.

– Після закінчення навчання ви одразу потрапили на роботу до театру?

– Так сталося, що тоді перестали розподіляти студентів по театрах. І хто хотів забрати диплом, то можна було отримати тільки «вільний», тобто без направлення. З третього курсу в Театрі юного глядача я грала танцівницю у виставі «Ша-ша-ша», яку поставив Віктор Гирич. За першою освітою я хореограф, танцюю з 4 років, тому мене і покликали у цю виставу. Але після закінчення інституту я спитала в керівника, чи він мене візьме в театр. Запропонував працювати лише на разових. А це дві-три вистави в місяць, тож цей варіант мене не влаштував.

Був період, що наші викладачі хотіли з курсу зробити новий театр. У нас була успішна вистава «За двома зайцями», яку ми грали у студентському театрі. Були люди, які по десять разів приходили її дивитися. Я грала Секлету Лимериху, і це була моя зіркова роль. Але випускники почали

Людмила Загорська у серіалі «Століття Якова». Режисер Бата Недич. Україна, 2017.

роз'їжджатися поступово з Києва, тож ідея з театром провалилася. З тими, хто залишився, Булига зробив казку, і ми показували її по школах.

Я родом з Вінниці і вирішила якось заглянути на Вінницьке телебачення.

– А як же Вінницький драматичний театр? Туди не хотіли?

– Ні, я боялася там зав'язнути. І справа не в рівні театру. Він на той час показував цілком нормальні вистави, рівень акторів і режисерів був непоганий, але приходило дуже мало глядачів. А мені не хотілося грати для пустого залу. Нині ситуація в цьому театрі, звичайно, інша, зали повні. Тоді я не хотіла поховати свої акторські амбіції.

Так от, коли я пішла на телебачення, по сходах спускався випускник мого інституту з паралельного курсу. Режисер Сергій Вахтеров. Він створив театр, ставив виставу, і йому потрібна була акторка на роль Маргарити. Театр був у підвальному приміщенні телестудії і називався Театр СВ, тобто Сергія Вахтерова. Я була так вражена актором, який грав Майстра, і самою виставою, яку репетирували, що погодилася приєднатися до них. Зрештою, у нас вийшло поставити три вистави, квитки на які розкуповувалися дуже швидко. Трупа складалася з трьох людей – двох акторів і режисера. Коли керівництво телестудії змінилося, приміщення у нас забрали.

– І ви вирішили повернутися до столиці?

– Так, я поїхала в Київ. Пішла подивитися прем'єру в ТЮГу «Одруження Фігаро» і зустрілася із завідуючою трупі Ліною Будник. «У нас ставлять зараз "Ніч на полонині" Олеся, а немає Марічки. Не хочеш спробувати?» Я була ображена трохи на театр, тож не одразу погодилася. Виставу ставив Валерій Скакун, я прийшла на репетицію подивитися, спробувати. Потім був творчий відбір на Марічку. Режисер ніяк не міг вибрати одну з трьох акторок і покликав на прогін Віктора Гирича, який сказав, що я найточніше працюю. Тож я залишилася грати цю виставу. Потім мене помітив режисер Костянтин Дубінін і запро-

сив на одну з головних ролей у виставі «Танцюй під свою дуду» Ніла Саймона. Весела була вистава, глядачі дуже любили її. Далі Віктор Гирич запросив на роль Маші в «Чайці» за Чеховим. А ще Євген Курман тоді в театрі ставив виставу за Набоковим «Камера-обскура» і теж запросив на головну роль Магди Петерс.

– Одні головні ролі...

– Так, і це за один рік роботи в театрі – чотири головні ролі у дуже гарних вечірніх виставах. Тож я вирішила більше ніде не микатися і залишитися в театрі. Хоча в трупу мене ще не брали, я продовжувала працювати на разових. Згодом мене почали кликати грати і в дитячі вистави. Тож в один момент моя зарплата стала більшою, ніж отримували актори в штаті. Тому, мабуть, щоб зекономити (*сміється*), мене і перевели у трупу театру. Це був 1999 рік.

– І цього року буде 25 років, як ви працюєте в ТЮГу.

– Ніколи не думала, що я так надовго затримаюся в цьому театрі. Для мене було важливо, щоб було цікаво працювати, щоб не було рутини в роботі. Так склалося, що завжди отримувала задоволення від роботи, тому досі продовжую тут працювати.

– Які ролі вважаєте етапними у своїй театральній творчості?

– Насамперед, це «Камера-обскура». На той час вона була певним відкриттям у нас в театрі. Візуально було цікаво вирішена, бо все відбувалося наче всередині фотоапарата, у такому собі чорному кабінеті. А ще ми грали максимально органічно, природно, наче в кіно. Цьому сприяла камерна сцена. Історія була максимально наближена до життя: глядачі так занурювалися у неї, наче все відбувалося зі справжніми людьми. За рішенням режисера, у нас був лише один акторський склад, і ми грали цю виставу 10 років.

Ще одна важлива робота – це «Досье на Попелюшок», яку ставив Артур Артіменьев. Це історія про те, як у в'язниці ставили виставу «Попелюшка». Я грала одну із зечок, яка мала виконувати роль принца. У в'язниці вона лідер, всіх тримає, тому і роль їй дісталася чоловіча. Я сама по собі жіночна, тож ця роль була на спротив моїй природі. Важко давалася, але потім я так нею дорожила... Я багато чого придумала у вимові, у пластиці, у рисах характеру, тож героїня вийшла переконливою. Завдяки цій ролі я здобула нові барви в собі, відкрила щось нове. Насправді, ролей я зіграла багато, і всі вистави були цікаві – і для вечірньої сцени, і ранкові для дітей.

– Зараз ідуть репетиції в театрі?

– Так, іде постановка вистави «Зоряний хлопчик» Оскара Вайлда, де я гратиму дві ролі: жінку лісоруба, яка знаходить маля, а потім справжню маму хлопчика. Ставить режисерка Ольга Оноприюк. Це у мене вже третя робота за Вайлдом. Нині в репертуарі йде «Привид замку Кентервіль», який ми першим відновили на великій сцені після повномасштабного вторгнення.

Театр нині більше працює для людей як психологічна підтримка. Недавно виставу «Жінки – дивовижні створіння» подивився боєць полку «Азов», який був у полоні. Після вистави він дякував і казав: «Я вперше за пів року засміявся. Я вже забув, що таке сміх». Я мало не плакала, коли це почула.

Березень 2024

Ромі Шнайдер: акторство як одержимість, кохання як фатум

Лариса Брюховецька

Ромі Шнайдер у фільмі «**Сезар і Розалі**». Режисер Клод Соте. Франція, Італія, 1972.

У Ромі Шнайдер слава була рання – знімалася вона з 14 років, у 16 зіграла британську королеву Вікторію у фільмі «Молоді роки королеви», у 18 вже завершила зйомки у трилогії Ернста Марішки «Сіссі», «Сіссі – молода імператриця», «Сіссі. Важкі роки імператриці» про Єлизавету Баварську, дружину австрійського імператора Франца Йосифа. Успіх наївних костюмованих фільмів був шалений – і не в останню чергу завдяки чарівності й шарму молодої акторки. Створений у другій половині 1950-х образ Сіссі, можна сказати, став еталонним у завоюванні глядачів. Це був час, коли багато хто захоплювався цією ефектною костюмованою ідилією, що допомагала забути пережиті жахіття війни. Такий настрій панував у кіно, яке згадало свою первісну назву «ілюзіон» і виконувало місію психотерапії. У четвертій частині зніматися дівчина категорично відмовилася, не бажаючи бути акторкою однієї ролі. Через це виник конфлікт з вітчимом Гансом Гербертом Блацгеймом, який виконував обов'язки її менеджера й наполягав на зйомках. Падчерка не послухалася – естетика фільмів про Сіссі її вже не задовольняла, була пройденим етапом. Ромі Шнайдер (справжнє ім'я Розмарі Магдалена Альбах,